

SLOVENSKI OBRTNIK

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Cena za celo leto K 6.—
za pol leta K 3.—
za četrt leta K 1.60

Glasi

„Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“

Cena oglasom: Tristopna petlitrsta: 1 krat 12 vin., 2 krat 10 vin., 3 krat 8 vin., za večkrat primeren popust.

Rokopisi se pošiljajo uredništvu „Slov. obrtnika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33, naročnina in oglasi pa naslové: Engelbert Franchetti v Ljubljani, Jurčičev trg 3.

Št. 5.

V Ljubljani, dne 1. marca 1906.

Leto I.

Protestni shod.

V nedeljo, dne 4. marca 1906 ob 1/2 10. uri dopoludne se vrši v „Mestnem domu“ v Ljubljani javni protestni shod krojačev, šivilj, čevljarjev ter v to stroko spadajočih pomočnikov iz Ljubljane in okolice. Kot poročevalec bo na shodu v prvi vrsti nastopil gospod F. Wegel-Leckl, predsednik zveze nižjeavstrijskih krojaških zadrug ter svetnik dunajske trgovske in obrtne zbornice.

Ta shod je velike važnosti za krojače in obrtnike, zato je potrebno, da natančneje pojasnimo povod temu shodu.

Z izpremenjenim obrtnim redom leta 1883. se je obrtnemu stanu pridobilo precej pravic in obrtniki so se nadejali boljših časov. Toda skoro se je pokazalo, da so v novemu zakonu različne luknje in luknjice, skozi katere se je puščala pot različnim ugodnostim — ne za obrtnike, ampak za nasprotnike teh. Dokaz usposobljenosti se ni strogo zahteval in konfekcionarji so si celo pridobili pravico jemati mero, oziroma jim je upravno sodišče leta 1888 zagotovilo s posebnim sklepom, da smejo jemati naročila po meri.

Krojaške in čevljarске zadruge in zveze so od tega časa na neštevilnih shodih, po peticijah in deputacijah prošile in zahtevale, naj se ta za omenjene obrtnike nad vse kvarna pravica odpravi. Končno je le prišlo do tega, da je vlada izprevidela, da je obrtni red potreben korenitih prememb. Kakor znano, se je ustanovil obrtni odsek, ki je dolgo časa sklepal o izpremembah, ki se imajo izvršiti v obrtnem redu. In obrtni odsek je sklenil za obrtnike še precej ugodne sklepe, zlasti v tem oziru, da trgovci ne smejo sprejemati naročil po meri ter popravil rokodelskih izdelkov, razen ako niso dokazali usposobljenosti za dotični obrt.

To pa ni dalo miru konfekcionarjem in koncem novembra lanskega leta so sklicali državni shod konfekcionarjev ter protestirali proti sklepom obrtnega odseka. Njih protest je imel vpliv, kajti obrtna predloga se je že izpremenila in vlada jo hoče državnemu zboru predložiti v taki obliki, da bodo konfekcionarji z moško in damsko obleko ter čevlji, t. j. oni konfekcionarji, ki obstojé že zdaj, še vedno imeli pravico sprejemati naročila po meri in popravila.

To je pa ravno tako, kakor bi se ničesar ne storilo za obrtnike. Kajti trajalo bo 30 do 40 let lahko, da izumró sedanji konfekcionarji, medtem pa nastanejo zopet novi zakoni in drugačne razmere.

Ali ni torej dolžnost zlasti krojačev in čevljarjev, da odločno protestirajo zoper to? Gotovo, in zato so se priredili že po vseh večjih krajih protestni shodi. Tako se je vršil na Dunaju že dvakrat, potem v Lincu, v Gradcu in dne 4. t. m. imamo protestni shod v Ljubljani.

Povsod so bili shodi mnogobrojno obiskani, povsod so zavedni obrtniki odločno protestirali proti tako izpremenjenim sklepom obrtnega odseka. Zato tudi v Ljubljani ne smemo zaostati. Sveta dolžnost vsakega krojača, vsakega čevljarja in tudi pomočnikov teh strok je, da se udeleži shoda. Pa tudi drugi obrtniki so vabljeni; bodimo v vsem solidarni, nastopajmo vedno skupno, saj smo enega stanu in če ena stroka doseže malo več pravic, se morajo vsi obrtniki le veseliti tega. Pridite ne samo ljubljanski obrtniki, ampak pridite tudi z dežele v obilnem številu! Pokažite, da ste zavedni obrtniki, pokažite s svojo navzočnostjo, da Vam je veliko na tem, da se Vam ne prikrajajo še te bore pravice, ki jih doseže obrtnik po dolgoletni učni in pomočniški dobi. Saj ne zahtevamo nobenih ugodnosti, zahtevamo le nekaj, kar nam gre po vsej pravici.

Kranjski obrtniki se tako malokrat snidemo in če se vendar skliče kak shod, se tega tako malo obrtnikov udeleži, da nas mora biti sram. To je oni naš greh, da se brigamo za vse drugo, le za koristi lastnega stanu ne. Zadnji čas je, da se vzgojimo tudi v tem zmislu in zato 4. t. m. vsi v Ljubljano na naš shod.

Čim več nas bo, tem odločnejše pokažemo svoj upor in tem več bodo zalegli naši ugovori! Tu ne gre za liberalce, ne za klerikalce, dosega naših zahtev je življenskega pomena za našo bodočnost in velike važnosti za obstoj krojačev in čevljarjev. Pridimo vsi na shod in odločno ter dostojno zahtevajmo le to, — kar nam gre! Na svidenje v nedeljo!

Važne odločbe obrtnih sodišč.

XIX.

Ako je imetnik obrta sprejel od pomožnega delavca podano osemdnevno odpoved, ne more več naknadno zahtevati, da se drži pomožni delavec postavnega 14-dnevnega odpovednega roka. (§ 77. o. r.)

Ob sklepanju delovnega razmerja nista glede odpovedi ničesar dogovorila tožnik (krojaški pomočnik) in toženec. Dne 5. junija 1900. l. je odpovedal tožnik delo na osem dni in toženec je odpoved sprejel z besedami „prav, prav“. Ko pa je po preteku tega roka zahteval tožnik, naj mu izroči delavsko knjižico, je toženec ni hotel dati, češ, da bi bil moral po zakonu odpovedati na 14 dni, ker pa tega ni storil, mora delati še en teden.

Tožnik zahteva plačilo zaostale mezde v znesku 7 K 10 vin. in pa svojo delavsko knjižico.

Tožbenemu zahtevku je sodišče ugodilo.

Razlogi: Ker se stranki glede odpovednega roka nista dogovorili, bi bilo sicer po § 77. obrtnega reda treba 14-dnevne odpovedi. Ali ker je toženec dne 5. junija podano osemdnevno odpoved sprejel in se ž njo zadovoljil, ga veže ta dogovor in torej ni bil več upravičen, po preteku osmih dni zahtevati od tožnika, naj dela pri njem, da poteče 14 dni. Delovno razmerje je po preteku osemdnevnega odpovednega roka smatrati za končano. Toženca je bilo torej po § 80 lit. c. obrtnega reda obsoditi na izročitev delavske knjižice in pa na plačilo zaostale mezde, s katero je bil, kakor je pripoznal, še na dolgu.

XX.

Odpoved, kakor jo določa § 77. obrtnega reda, ni vezana na določen dan v tednu (soboto ob izplačilu mezde.)

Kovač A. V. je tožil svojega mojstra J. V. na plačilo izgubljenе mezde v znesku 36 K, ker ga je dne 25. februarja leta 1901 odpustil brez odpovedi. Toženec je predlagal, da se zavrne tožba, ker je tožniku odpovedal dne 11. februarja na 14 dni in ga po preteku 14-dnevnega postavnega roka odpustil dne 25. februarja.

Tožnik je sicer pripoznal, da mu je mojster 11. februarja odpovedal, vendar pa je trdil, da je odpoved neveljavna, ker se ni podala v soboto ob izplačilu tedenske mezde, ampak v ponedeljek.

Tožba se je zavrnila.

Razlogi: V § 77. o. reda, ki določa postavni odpovedni rok, ni povedano, kateri dan je podati postavno odpoved; odpoved je dopustna vsak dan v tednu, torej je veljavna tudi v ponedeljek podana odpoved. Ker se je toženec držal odpovednega roka, je zahteva tožnikova po določbi § 84 obrtnega reda neutemeljena.

XXI.

Štirinajstdnevnega odpovednega roka nedelje in praznike ne prekinejo; po § 84. o. r. je povrniti le mezdo za delovne dneve odpovednega roka.

Toženo stavbno podjetništvo je sprejelo tožnika v službo za opravljanje talnih del. Delal je v akordu in vsak teden prejel plačilo za dela, odkazana mu med delavnim

tednom. Dne 28. decembra leta 1900 je bil zajedno s petimi drugimi delavci svojega oddelka odpuščen, in sicer po preteku tridnevnega odpovednega roka. V tožbi zahteva povračilo mezde za preostalih 9 dni 14-dnevnega odpovednega roka v znesku 29 K 52 vin.

Toženec ugovarja, da je bil tožnik pri njem v službi kot dninar, ki je izkopaval zemljo, ne pa kot obrtni pomožni delavec.

Ko so se šteli delovni dnevi, je trdil toženec dalje, da božični prazniki in nedelje, ob katerih ne dela in tudi ni plačila, ne morejo prekiniti odpovednega roka.

Polir, ki je bil zaslišan kot priča, izpove, da je tožnik zabranil podpis, da se bo ravnal po delovnem redu, na kar je on dejal tožniku, da mu mora odpovedati delo; ali je pri tem govoril o 14-dnevni odpovedi ali ne, ne ve več.

Odpoved se je podala 21. decembra 1900. l., ko je tožnik odrekel zahtevani podpis.

Proti tej izpovedi izjavi tožnik, da je polir dejal: „No, ako nočete podpisati, moram vam na 14 dni odpovedati.“

Tožniku se je prisodil znesek 19 K 68 v.

Razlogi: Čeprav tožnik kot dninar z dogovorjeno mezdo po členu V. razglasilnega patenta k obrtnemu redu ni imel pravice do 14-dnevne odpovedi, je bil vendar v pričujočem primeru na temelju s polirjem dogovorjenih pogojev upravičen, terjati vračilo mezde, katero bi si bil v 14 dneh počenši od 21. decembra zaslužil.

Da se je dognalo soglasje glede odpovednega roka, se more sklepati iz tega, ker se je tožnik branil sprejeti krajši nego postavni odpovedni rok, ker je polirja izrecno opozoril na 14-dnevni odpovedni rok in ga tudi zahteval, nadalje pa iz tega, ker je bil za naslednje 3 delovne dni zopet sprejet v delo in za svoje delo tudi plačan.

Ko pa se je štelo 14 dni počenši od 21. decembra l. 1900., se je moralo vpoštevati, da toženec ob božičnih dneh, ki so bili v odpovednem roku, ni delal in da je dne 28. decembra, t. j. prvi izplačilni dan, ki je sledil odpovedi, en delavni teden že potekel, zategadelj mu je bilo povrniti le mezdo za drugi delavni teden, t. j. za 6 dni. Prisodil se mu je torej znesek 19 K 68 v. (6 × 3 K 28 h).

XXII.

Ako se je v pogodbi dogovorilo, da je pomočnik ob določenem dnevu prost dela, in je pomočnik določeni dan ob dogovorjeni uri odšel, ne da bi bil gospodarja obvestil, se ne more reči, da je neupravičeno popustil delo.

Marker K. W. je imel po dogovoru vsak ponedeljek in petek ob 8. uri zvečer prosto. V ponedeljek dne prvega januarja l. 1900. l. se je poslužil svoje pravice, ali nastopni dan ga je toženec odpustil iz službe.

Tožbi na povračilo mezde za čas odpovednega roka in na vračilo nedobljenih napitnin je sodišče ugodilo.

Razlogi: Ako se je tožnik dne 1. januarja leta 1900 zvečer, ne da bi bil obvestil toženega gospodarja, poslužil svoje pravice in odšel iz kavarne, ni neupravičeno popustil dela po § 82. lit. f. obrtnega reda; kajti tožnik je imel po dogovoru vsak ponedeljek in petek prosto in nikdar prej ni obvestil gospodarja o svojem odhodu; torej ni bilo poudarjeno, da bi bil to storil dne 1. januarja l. 1900., ampak

mogel je celo domnevati, da ni zadržka, če se hoče odstraniti, saj ga žena toženčeva ni ovirala, ko je videla, da odhaja.

Tožnik je bil torej brez vzroka odpuščen, zategadelj mu je bilo pred vsem prisoditi mezdo, ki odpade na 14-dnevni odpovedni rok. V § 84 o. r. navedenim z „dogovorjenim dohodkom“ pa je pri markerjih, ki pobirajo denar, poleg mezde vsekakor šteti tudi napitnine, ker je pri uslužbencih te vrste prav iz ozira na napitnine mezda redno manjša. Da je v pričujočem primeru ob določitvi mezde tudi napitnina bila na umu, sledi iz tega, da je mesečna mezda tožnikova znašala le 30 kron, to pa je tako majhen znesek, da bi bil tožnik javaljne le za ta denar opravljal svojo službo. Ker so dohodki kavarne znašali na dan po 80 kron, ni dvoma, da bi si bil tožnik mogel v 14 dneh prislužiti na napitninah vsaj 42 kron; prisodila se mu je torej odškodnina v skupnem znesku 56 kron (42 + 14).

Obrtni davek.

(Konec.)

Volilno pravico ima vsak pripadnik davčne družbe, ki uživa politične in državljske pravice, poleg tega pa tudi inozemci, ki plačujejo občno pridobnino. Za nedoletne ter pod skrbstvom stoječe osebe voli njih zakoniti zastopnik; ženske volijo zase, njim ni potreba zastopnika. Voljen je lahko vsak, ki je dopolnil 24. leto in ki uživa politične in državljske pravice.

Glede volilnih imenikov, glasovnic ter načina volitve bomo o priliki, ko se bodo vršile volitve v pridobninske komisije podali v listu natančne podatke, da se bo lahko vsakdo vedel ravnati.

VI. Kraj obdačenja, pravna sredstva in drugo.

Načelno določilo našega zakona je, da se občna pridobnina predpiše v oni davčni občini, kjer se izvršuje podjetje ali opravilo. Torej utemeljuje stajališče ali obratovališče posameznih podjetij ali opravil krajevno davčno dolžnost. Ta princip se najenostavneje porablja pri takih obratih, ki imajo stalno obratovališče v eni davčni občini.

Drugače je kajpada, ako ima kako podjetje eno ali več podružnic ali skladišč v raznih davčnih občinah. Za te slučaje velja pravilo, da je občno pridobnino za vsako podjetje posebej predpisati. Izjema velja le tedaj, ako je podružnica z glavnim podjetjem v taki neločljivi zvezi, da se ne more poizvedeti srednja donosnost za vsako obratovališče posebej. V takem slučaju se obe obratovališči skupaj obdačita in se davčni postavek potem porazdeli na vsako posebej. Skupno obdačenje se izvrši redno tedaj, ako leže obratovališča za en in isti obrt v isti davčni občini, dočim se morajo sicer posebej obdačiti.

Pri tej priliki hočemo interesantom dati dober svet. Ako ima n. pr. trgovec v Ljubljani na dveh krajih trgovini, naj o priliki, ko odda pridobninsko izjavo, zahteva pri davčni oblasti, naj se mu davčni postavek, ki mu ga bo pridobninska komisija predpisala za obe trgovini skupaj, porazdeli na vsako posebej. V slučaju namreč, da je predpisan za obe trgovini neporazdeljen davčni postavek, se mu ničesar ne izbriše, ako opusti le eno trgovino, ampak mora ves znesek plačevati do konca priredbene dobe. Ako pa je davčni postavek porazdeljen za vsako trgovino posebej,

tedaj se mu izbriše na trgovino, ki se je odpustila, odpad porazdeljeni znesek v zakonitem roku, t. j. koncem četrtletja, in mu je treba le oni davek plačevati, ki odpade na trgovino, katero še izvršuje.

Pa tudi ako izvršuje v enem in istem prostoru dva obrta, je dobro, da se davčni postavek porazdeli na vsak obrt posebej. Iz prakse navajam zgled, ki najbolj dokazuje praktično vrednost tega sveta.

Neki trgovec v Ljubljani je izvrševal v istem prostoru trgovino in pa trafiko. Za oba obrta je imel predpisan davčni postavek 120 K. Meseca maja 1902 se je pa preselil s trgovino v drug ljubljanski okraj, dočim je trafiko imel še v starem prostoru. Prosil je pri davčni oblasti, da se mu za prejšnje obratovališče davek odpiše in iznova predpiše za trgovino posebej in za trafiko posebej. V zmislu zakona se pa to ni moglo zgoditi in je moral dotični trgovec plačevati ves davčni postavek 120 K do konca priredbene dobe, t. j. do 1. januarja 1904 za prejšnji prostor, kjer je le trafiko izvrševal, dočim se mu je za trgovino od 1. maja 1902 posebej predpisal nov davek. Če bi bil torej davčni postavek 120 K porazdeljen na trafiko in na trgovino, za vsak obrt posebej, bi od 1. julija 1902 plačeval le oni znesek, ki odpade na trafiko, recimo 6 K, ostali na trgovino odpadli davek bi se mu pa izbrisal. Tako je pa moral za trgovino skoro dve leti plačevati dvojni davek, namreč za novo obratovališče, kjer je trgovino res izvrševal in pa za staro obratovališče, kjer že od 1. maja 1902 ni izvrševal trgovine.

Važnejše določbe o občni pridobnini smo že razpravljali v tem članku, zato omenjamo le določila glede pravnih sredstev zoper občno pridobnino in glede popusta in znižanja tega davka.

Pritoži se lahko zoper davčno obveznost, zoper odmerjeni davčni postavek, zoper izračunjeni davčni znesek (po odbitku ali pribitku porazdelbenih odstotkov), zoper odreko davčnega oproščenja, zoper kraj odmere davka in zoper začetek obdačenja. Zoper davčno obveznost ali zoper odmerjeni davčni postavek se lahko pritoži le v prvem letu priredbene dobe, čeprav se plačilni nalog dobi za vsako leto posebej. Zoper plačilni nalog za leto 1905 se torej v zgoraj označenih dveh slučajih ni mogoče pritožiti.

Priziv se vložijo pri oni oblasti, ki je izdala plačilni nalog torej v Ljubljani pri c. kr. davčni administraciji, na deželi pri c. kr. okrajnih glavarstvih. Predpisani davek se pa mora vključiti temu plačati in če se priziv ugodno reši, se davek, ki se je preveč plačal, vračuni za drugo leto.

Prizivni rok je 30 dni od dneva po vročitvi plačilnega naloga. Prizive je vedno kolekovati in sicer ako je davčni postavek manjši nego 100 K od vsake pole po 30 vinarjev, ako je večji nego 100 K od vsake pole 72 vinarjev. Tudi priloge je kolekovati. Glede prizivov odločuje deželna pridobninska komisija. Zoper odločbe te komisije je dovoljena pritožba na upravno sodišče tekom 60 dni.

Kakor smo že večkrat omenili, se občna pridobnina odmeri za priredbeno dobo dveh let. Izpremembe v obratnih razmerah pridobninskih zavezancev med priredbeno dobo ne vplivajo prav nič na odmerjeni davčni postavek, bodisi da bi se ta zvišal ali znižal. Izjeme nastopijo le v dveh slučajih.

Ako nastanejo v obratu znatne ovire, da se obrat ne more redno vršiti ali da mora celo prenehati, in ako povzroče

take razmere izredne okolnosti, n. pr. smrt ali bolezen imetnika, požar, poveden itd. tedaj se za eno ali več četrletjih davek deloma ali popolnoma odpiše, oziroma popusti, Neko-
lekovano prošnja za popust davka je vložiti pri davčni oblasti prve instance ali pa tudi pri deželnem finančnem oblastvu (na Kranjskem finančno ravnateljstvo v Ljubljani). Poslednje odločuje na podlagi dejanskih razmer, katere so poizvedbe dognale, naj se li davek v posameznih četrletjih popolnoma ali te deloma popusti. Zoper to odločbo je dovoljen priziv na finančno ministerstvo.

Pri mirujočih (obrtni, ki se ne izvršujejo, toda se bodo morda še izvrševali), radiciranih (ako je obrt tesno spojen s kakim poslopljem) in drugih realnih obrtnih se na prošnjo davčnega zavezanca zniža davek na najmanjši davčni postavki 3 K, na takozvano brezobratno kvoto. O tem smo pa že govorili.

Le v teh dveh slučajih se davek zniža oziroma za nekaj kvartalov odpiše, sicer se pa le pri odmeri občne pridobnine za novo priredbeno dobo ozira na izpremembe, ki so se izvršile v obrtnih razmerah prejšnje priredbene dobe.

Pričujoča razprava sicer ni popolna, a vendar so v nji navedena vsa važnejša določila glede občne pridobnine. Ako si interesenti vse to vtisnejo v spomin, bodo dovolj vedeli, kaj jim je storiti v enem ali drugem slučaju, da ne bodo trpeli škode. Za natančnejša pojasnila v posameznih slučajih je pa vsakemu na razpolago „Razpredelek za vprašanja in odgovore“ v listu.

Dr. R. M--n.

Mojstrska bolniška blagajna za Kranjsko.

V prvi številki „Slovenskega obrtnika“ smo priobčili namen bolniške blagajne in zato nam ni treba danes tega ponavljati. Opozorjati pa moramo vse one obrtnike, ki se zanimajo za bolniško blagajno, da ta članek, kakor tudi v omenjeni številki razglašeni poziv še enkrat prečitajo, da dobé natančne informacije.

Z ozirom na to, da je posameznim zadrugam jako težavno sklepati glede obligatoričnega pristopa k blagajni, ker je treba za tak sklep tri četrtine navzočih članov, in z ozirom na to, da načelstvo bolniške blagajne ne more več čakati na imenovane zadružne sklepe, ker je mnogo obrtnikov, ki ne pripadajo k nobeni zadrugi, vendar bi pa radi pristopili k blagajni, se je načelstvo odločilo, da prične s 1. aprilom 1906 bolniška blagajna svoje poslovanje. Vsled tega vabi podpisano načelstvo vse samostojne obrtnike in njih družinske člane na Kranjskem, ki so dopolnili 24. leto svojega življenja in niso prestopili 60. leta k pristopu in sicer naj svoj pristop naznanijo najkasneje do 20. marca. Obenem naj naznanijo tudi rojstvene podatke in razred zavarovanja.

Nato se bode čimprej sklical ustanovni občni zbor in bolniška blagajna bo začela poslovati.

Čim večje število obrtnikov pristopi k blagajni, tem lažje bo vztrajala.

Radi tega apeliramo na vse zavedne obrtnike, ki vedó ceniti potrebo bolniške blagajne, naj čimprej priglase svoj

pristop in naj tudi ostale svoje tovariše vspodbujajo k pristopu.

Vsa nadaljna pojasnila daje radovoljno podpisano načelstvo.

*Za načelstvo bolniške blagajne mojstrov deželne zveze
kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani*

Eng. Franchetti,

Ljubljana, Jurčičev trg šte. 3.

Kako pospešuje država mali obrt.

Trda gre dandanes malemu obrtništvu. Mnogoteri so vzroki njegove stiske, najhujši sovražnik pa mu je nedvomno velikoobratno obrtništvu. Ogromni kapital, uporaba vseh modernih tehničnih naprav, kar najrazvitejše delodelje, popolno izčrpavanje produkcijskih sredstev zlasti omogočujejo velikemu obrtništvu, da more nerazmerno ceneje in hitreje proizvajati nego mali obrtnik. V hudem, posrednem in neposrednem, konkurenčnem boju z velikimi vršbami gre za nohte rokodelstvu, in marsikatera maloobratna stroka je že šla pozlu, v drugih pa čimdalje huje pritiska veleobrt na malega mojstra. Od dne do dne bolj mu manjša neposredno prodajo konsumentu. Ne majhno število malih obrtnikov dela že danes za tovarne, v mnogih strokah pa so primorani pri njih kupovati poluizdelke, ker se jim ne izplača več, da bi jih izdelovali sami. Včasih je ključar sam izdelal ves ključ, danes mu ga ulije tovarna, ključar ga le opili in prilagodi. Še celo na poprave se že razteza konkurenca velikih vršb. Tako se malemu obrtniku vedno bolj krči delo, zaslužek mu gre na malo, in zatorej že mnogi pretresajo vprašanje, če se more samostojno rokodelstvo, izvzemši majhno število strok, sploh trajno vzdržati.

Važen je maloobratni srednji stan za državo, in naravno je, da se je mnogo ugibalo in se ugiba, kako mu pomagati, umevno je, da se je moral s tem pečati tudi državni zbor. Že pred petnajstimi leti, ob proračunski razpravi v seji dne 10. novembra 1891. l., je državni zbor vzel na razgovor težavni položaj malega obrtništva. Državni poslanec dr. Maks Menger je pri tej priliki opozoril na mnenje različnih strokovnjakov, da bi bilo precejšnje število malih obrtov moči rešiti, če bi se jim omogočila uporaba modernih tehničnih pripomočkov; razstave v Frankobrodu, na Dunaju, v Monakovem in v drugih mestih da so pokazale, da je človeški duh malemu obrtu izmislil obilo takih tehničnih pripomočkov, ki bi nekatero malo vršbo mogli poleg velike industrije ohraniti godno za življenje, — ti delovni pripomočki pa da se razširjajo sila polagoma, ker mnogi, tudi izvrstni obrtniki, o njih ne izvedo ničesar, če pa izvedo zanje, dostikrat nimajo sredstev, da bi si jih nabavili, ali pa nimajo zaupanja vanje, kar je lahko umeti: težko se je malemu obrtniku zanesljivo poučiti o vrednosti kakega stroja. Zategadelj je dr. Menger, podpiran po nekaterih drugih poslancih, sprožil takoimenovano akcijo v ohranitev in okrepitev obrtnega srednjega stanu. Te akcije namen naj bi bil, uvesti kakor motorje in stroje tako tudi nove načine izdelovanja, nove delavne metode, potem pa tudi osnovati strokovne tečaje za različne obrtne stroke, zlasti za črevljarje.

Vlada se je s hvalevredno vnemo lotila dela v zmislu dr. Mengerjevega predloga. Že 1. decembra 1891. leta je državni zbor sprejel vladno predlogo, predloženo po trgovinskem ministru markizu Bacquehemu, da naj se vladi za l. 1892. dovoli 10.000 gl. kredita za pospeševanje malega obrta: 1. marca l. 1892. pa je bilo v trgovinskem ministrstvu prvo posvetovanje o primerni uporabi tega kredita, in se je kmalu nato že pričelo z akcijo v korist malemu obrtniku. V teku zadnjih let se je ta akcija znamenito razvila, se postavila na široko podlago in se pomnožila z mnogimi novimi pospeševalnimi sredstvi. Državi pa so se pridružile tudi z znatnimi denarnimi žrtvami dežele, trgovske in obrtniške zbornice in drugi obrtnikom prijazni faktorji. Vsega skupaj se je v zadnjem desetletju porabilo nad 7 milijonov kron za malega obrtnika.

Izvrstni uspehi, ki odlikujejo to akcijo, so vzbudili celo v inozemstvu pozornost, priznanje in posnemanje. Na Pruskem, na Bavarskem in v mnogih drugih državah so po avstrijskem vzoru začeli delovati v povzdigo malega obrta.

To akcijo v ohranitev in okrepitev obrtnega srednjega stanu opravljajo tačas tri skupine: tehnično pospeševanje obrta z uvedbo preizkušenih pripomočkov za delo (motorjev, strojev in orodja) in izkušenih načinov maloobrnega izdelovanja; gospodarska organizacija obrta s pospeševanjem pridobitnih in gospodarskih zadrug in obrtnega kreditstva; vplivanje na izobrazbo vajencev.

Sredstva, s katerimi izkuša ministristvo doseči te namene, so naslednja:

1. Strokovna pojasnila, katera daje c. kr. trgovinskega ministristva urad za pospeševanje obrta (Gewerbeförderungsdienst) na c. kr. tehnologičnem obrtnem muzeju na Dunaju. (Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Novega mesta. Dne 18. februarja t. l. se je vršil v hotelu Jakaz v Novem mestu shod črevljarjev novomeškega mesta in okolice. Shoda se je udeležilo 13 mojstrov, zadrugi inštruktor iz Gradca, g. dr. Blodig in načelnik skupne zadruge novomeške, g. Davorin Frančič.

Po pozdravu navzočih je g. dr. Blodig govoril o pomenu in koristi strokovnih zadrug za obrt. Omenjal je, da se povsod ustanovljajo take zadruge, ker v vseh deželah kaže izkušnja, da je skupnim zadrugam jako težko, skoraj nemogoče doseči svoje cilje. Potem je govoril o strokovni organizaciji zadrug in priporočal, naj se zedinijo te v strokovne zveze, kakor že obstoje v nekaterih deželah.

Navzoči mojstri so enoglasno sklenili, da se ustanovi strokovna zadruga za črevljarje sodnega okraja novomeškega. Odsotni mojstri se bodo po dopisnicah vprašali, če se strinjajo z nameravano ustanovitvijo.

Potem so se prebrale najvažnejše določbe pravil ljubljanske strokovne zadruge. Dr. Blodig je priporočal, naj se sestavi pravila nove zadruge po vzoru pravil ljubljanske črevljarske zadruge, toda z nekaterimi izpremembami. Ta predlog je bil enoglasno sprejet.

Za načelnika pripravljalnega odbora so izvolili g. L. Cigerja, črevljarskega mojstra v Novem mestu, za odbornike pa gospode D. Stefanovič, F. Pucelj in L. Puš.

Nato so govorili g. Frančič in drugi mojstri, ki so toplo priporočali obrtnikom, da strogo skupaj drže in da ob vsaki priložnosti nastopajo za obrtniški stan in za korist rokodelstva. Končno je zadrugi inštruktor še priporočal, da podpirajo obrtniki tudi svoje časnike. Rekel je, da bi bilo treba, da si naroči vsak obrtnik edini obrtni časnik v slovenskem jeziku, „Slovenskega obrtnika“. Ko bi to ne bilo mogoče, ko bi po-

samičen obrtnik ne mogel plačati majhne naročnine (1 krono 60 vin. za 3 mesece) naj se naroči več obrtnikov skupaj na ta list.

Upati je, da se izvrši ustanovitev nove zadruge še tekoma spomladi.

Obrtniške vesti.

Dopolnilna volitev v trgovsko in obrtniško zbornico. Dne 22. febr. t. l. so bili pri dopolnilni volitvi v to korporacijo izvoljeni naslednji gospodje: 1. v trgovinskem odseku: Fran Kollmann, Feliks Urbanec, Viktor Rohrmann, Fran Šubelj in Pavel Velkavrh. 2. V obrtnem odseku: Andrej Gassner, J. Schrey, Filip Supančič, Ivan Rakovec, Davorin Frančič, J. Globelnik in Karol Luckmann. Vse izvoljene gospode svetnike brez ozira na politično prepričanje pozdravljamo z veseljem in nadajamo se, da bodo zlasti gospodje obrtnega odseka po najboljši moči zastopali koristi obrtnega stanu. Ravno trgovska in obrtniška zbornica je ena najvažnejših korporacij, v kateri se za obrtnike lahko veliko doseže, zato pričakujemo od obrtnih zastopnikov, da se bodo krepko in neustrašeno vedno potegnili za naš stan. Zastopstvo jim nalaga dolžnosti in zato smo prepričani, da bodo te dolžnosti gotovo v polni meri izpolnili.

Avstrijska razstava v Londonu. V dobi od meseca maja do oktobra t. l. bo v Londonu razstava izključno avstrijskih izdelkov. Misel, prirediti to razstavo, je sprožilo nižjeavstrijsko obrtno društvo, ki si je pri tem zagotovilo moralično in materijelno podporo avstrijske vlade. Namen te v velikem obsegu nameravane razstave je, da se z izložbo izdelkov industrije, obrta, umetnosti in poljedelstva kar najbolj pospeši izvoz v in skozi Veliko Britanijo. Velikega pomena bo ta razstava tudi za povzdigo prometa tujcev; s to razstavo se bo namreč angleško in sploh mednarodno občinstvo opozorilo na naravne krasote avstrijske; če se pa pospeši promet tujcev v naših deželah, bo to gotovo tudi ugodno vplivalo na razvoj trgovine in obrta. Razstave se udeleži tudi deželna zveza za promet tujcev v Ljubljani. Nižjeavstrijski deželni odbor je v svoji znani naklonjenosti do malega obrta sklenil, da sežida na razstavnem prostoru na lastne stroške veliko razstavno poslopje, kjer bodo brezplačno razstavili svoje izdelke izključno le mali obrtniki. Tudi pošiljatev razstavnih predmetov bo nižjeavstrijski deželni odbor preskrbel brezplačno, kakor bo tudi na lastne stroške najel zastopnike, ki bodo posredovali pri nakupu razstavljenih predmetov.

Dunajski ključavničarski mojstri združeni v ključavničarski zadrugi so vsem stavbenikom in arhitektom naznanili, da zvišajo vsled vedno rastoče cene surovin, vsled skrajšanja delavnega časa in povišanja plač delavcem cene za vsa ključavničarska dela za 20 do 25 odstotkov. Obenem odklanjajo vsako odgovornost za pravočasno izvršitev del za časa stavk ali bojkotov.

Vrednost delavnega časa. Med tisoči pomočnikov, tako piše neki nemški rokodelski list, je le malo takih, ki bi hoteli umevati pojem natančnosti, točnosti in reda. Večinoma njih se nauči tega šele takrat, ko nosi vojaško suknjo. Tako navaja dotični list za vzgled, kako točni so pomočniki pri začetku dela in pri delopustu. Vzemimo, da delo traja v delavnici delavni čas od 7. do 12. ure dopoldne in od 1. do 6. ure popoldne. To bi bilo v resnici 10 ur delavnega časa na dan. Vsakdanja izkušnja pa uči, da se pomočniki in delavci tega ne držé strogo. Mesto da bi bili točno ob določenih urah pri delu, prihajajo takrat šele polagoma v delavnico, se še nekoliko pogovarjajo in tako potratijo gotovo 10 do 15 minut, predno pridejo do rednega dela. Ista potrata časa se ponavlja opoldne in pri delopustu. Pri enem delavcu se tedaj lahko računa izgube delavnega časa na dan 40 minut, na teden 5 ur, na leto približno 200 ur. Ako se vrednost dela računa na uro po 20 h, ima vsak mojster vsled omenjene netočnosti pri vsakem pomočniku na leto 80 K izgube. Tega si kajpada mojster nikakor ne sme vračunati, nasprotno pa zahteva vsak pomočnik, da, že celo vsak vajec, da se mu mora plačati vsak trenotek, ki ga mora vsled nujnega dela prebiti v delavnici čez normalni delavski čas.

„Alp. Handw. Ztg.“

Zadružne vesti.

Vabilo k javnemu protestnemu shodu krojačev, krojačic in čevljarjev in v te stroke spadajočih pomočnikov iz Ljubljane in okolice, ki se vrši v nedeljo dne 4. marca 1906 ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“. Dnevni red: 1. Stališče k obrtni reformi oziroma k najnovejšim izpremenjenim sklepom stalnega obrtnega odseka. 2. Stališče proti načrtu, s katerim se uredi delo na domu. 3. Stališče zoper nameravano uvrščenje krojaškega in čevljarškega obrta v zavarovanje zoper nezgode. Na shodu bo poročal načelnik avstrijske zveze krojaških zadrug in svetnik trgovske in obrtne zbornice g. Fran Wegel-Leckl z Dunaja. Tovariši! Ker se gre za našo bodočnost, je upati, da se shoda vsi zanesljivo udeležite in s svojimi močmi pripomorete do uresničenja naših zahtev in pravic. — Za načelstvo zadruga krojačev, krojačic itd. v Ljubljani: Fran Jeločnik, načelnik. Za načelstvo zadruga čevljarjev v Ljubljani: Alojzij Erjavec, načelnik.

Po shodu sestanek v hotelu „Ilirija“.

Zadruga krojačev, krojačic, klobučarjev, rokavičarjev in krznarjev v Ljubljani redni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 11. marca t. l. dopoldne ob pol 10. uri v prostorih „Rokodelskega doma“, Komenskega ulice št. 12. pri g. Ložarju z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika. 2. Poročilo načelnika o zadružnem delovanju in premoženju. 3. Volitev načelnika, dveh odbornikov, dveh preglednikov, enega člana v razsodniški odbor in 7 delegatov na občni zbor „Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“. 4. Določitev doklade za leto 1906. 5. Obligatorični pristop k mojstrski bolniški blagajni deželne zveze. 6. Raznoterosti.

Ker je shod za posamezne člane zelo važnega pomena, se vsi gosp. mojstri in mojstrice v svojem interesu uljudno vabijo, da se tega občnega zbora v polnem številu udeležijo. Posebno se gg. člani opozore na določbo pravic, po kateri je vsak član dolžan, se občnih zborov udeležiti, sicer se primerno kaznuje. Važna je tudi v interesu zadruga volitev novega načelnika in pa pristop zadruga k mojstrski bolniški blagajni „Deželne zveze obrtnih zadrug“, ker se vedno ponavljajo žalostni slučajji, da večina obrtnikov ni zavarovana za slučaj bolezni in slučaj smrti. Pripomniti nam je, da so tekom enega meseca umrli trije člani zadruga in sicer g. M. Košir, g. Ivan Komar in Al. Golob, vsi trije popustivši žene in otroke v največji revščini in to samo zaradi tega, ker niso bili pri nobeni bolniški blagajni. Opozorjamo, da bo vlada in to morebiti v najkrajšem času izdala ukaz, da bo moral vsak samostojen mojster biti zavarovan za slučaj bolezni in slučaj smrti. Kakor so se ustanovile okrajne blagajne za delavce, tako se bodo prav v kratkem vpeljale bolniške blagajne tudi za mojstre, na kar se cenjeni člani zadruga vnaprej opozore, da ne zamude prilike priti na shod in storiti sklep, da zadruga skupno pristopi bolniški blagajni. Za tak sklep pa je treba po pravilih nadpolovične večine.

Za zadrugo: Fr. Jeločnik, t. č. načelnik.

Vprašanja in odgovori.

1. Vprašanje. Imam učenca, ki mi nagaja kolikor more. Ker imam pa v učni pogodbi zapisano, da je njegov varuh odgovoren za vsako škodo, ki bi jo učenec povzročil vsled nagajivosti ali neubogljivosti, stavim vprašanje, če smem zahtevati kako odškodnino za obleko in drugo, kar dobi učenec pri meni, v slučaju, da bi učenec sam odšel ali da ga jaz odpustim?
Jos. J. v Stranski vasi.

Odgovor. Ako je v učni pogodbi navedeno, da smete od učenčevega varuha terjati odškodnino le za škodo, ki jo povzroči učenec vsled nagajivosti ali neubogljivosti, tedaj ne morete zahtevati kako odškodnino za obleko ali kaj drugega. Merodajna bi bila v slučaju spora le vsebina pogodbe in pa zakon, zlasti pa §§ 90. do 104. obrtnega reda. Priporočamo Vam kakor vsakemu obrtniku, da si nabavi obrtni red.

2. Gosp. Jav. firma K. v Radečah pri Z. m. Vaša vprašanja so za zadnji list prepozno došla. Prvih pet vprašanj ne moremo razumeti, ker ste se jako nerazumljivo izrazili, zato Vas prosimo, da jih še enkrat napišete in sicer kratko, toda jasno, kaj hočete vedeti. Glede petega vprašanja Vam nasvetujemo, da si naročite pri kranjski kmetijski družbi v Ljubljani knjižico „Kratek pouk o užitnini na meso in vino“, spisal c. k. finančni tajnik M. Kostanjevec. Stane ako se ne motimo 60 h. Na šesto vprašanje, ako se more star obrtnik za starost in onemoglost zavarovati, Vam odgovorjamo, da se to lahko vsak dan zgodi pri privatnih zavarovalnih družbah, katere so Vam gotovo znane po imenu. Tudi pri mojstrski bolniški blagajni deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug, ki začne aprila poslovati, se lahko zavarujete. Glede te Vas opozorimo na prvo številko našega lista.

Posredovalnica „Slovenskega obrtnika“

Priobčevanje oglasov in ponudb za delo v tej rubriki je za naročnike lista brezplačno. Nenaročniki plačajo za enkratno objavo: Samostojni obrtniki 80 v, pomočniki in vajenci 50 v, kateri znesek je vnaprej poslati. — Naznanila sprejema upravnništvo „Slovenskega obrtnika“.

Posredovalnica dež. zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je pri načelniku gosp. Engelb. Franchetti-ju, Jurčičev trg 3. — Pristojbina za člane: 4 v, za nečlane 1 K. Pomočniki so pristojbine prosti.

Posredovalnica zadruga gostilničarjev in kavarnarjev je na Starem trgu št. 19 v Ljubljani. — Oglase sprejema istotam zadruga načelnik g. Iv. Tosti.

Mizarskega vajenca, kateri bi inel veselje do te obrti, sprejme Josip Judnič, mizarski mojster, Stranska vas pri Semiču, Dolenjsko.

Radi opustitve obrta se prodaja še popolnoma dobro ohranjen

šivalni stroj

(Ringschiff)

(2-2)

za krojače. V rabi je bil samo eno leto. — Natančna prodajna daja Franc Rupar, kovač, Škofja Loka, št. 16.

Hiša v Ljubljani v kateri se nahaja dobro idoča **gostilna** kakor tudi velik hlev, prodaja se takoj. Več poizve se v upravnishtvu „Slovenskega obrtnika“.

Pozor! Čevljarji Pozor

Surovinsko društvo

čevljarške obrtne zadruga

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 7

priporoča svojo bogato zalogo vseh

čevljarških potrebščin.

Kupujte edino le v surovinskem društvu

in prepričali se boste o dobrem blagu in nizki ceni. **Držite se gesla: Svoji k svojim!**

Prodajalna je na

Sv. Petra nasipu v Ljubljani.

Lepa priložnostna darila!

Krasna darila ❖ ❖

za razne prilike:

ure, verižice, zapestnice,
najrazličnejšo

zlatnino in srebrnino

sploh, tudi v modernem, secesijoni-
stičnem slogu, po najnižjih cenah pri-
poroča p. n. občinstvu

Fran Čuden

urar in trgovec v Ljubljani, Prešernove ulice.
Filijalka: Mestni trg.

Nov ceniki tudi po pošti brezplačno.

POZOR! Prva slovenska zaloga
zobotrebcev.

Lastnik: Josip Plankar, Dolenjska cesta 53.

100 butarc	K 1:20	Odelnalcem, kateri naročijo večje število, primeren po- pust.
" "	" 1:80	
" "	" 2:60	
" "	" 3:20	
" "	" 5:20	
Cene nizke. — Postrežba točna.		

Cenjeni gostil-
ničarji se opo-
zarjajo, da je to
edina sloven-
ska tvrdka.

Ivan Sirk klavec in prekajevalec mesa v Ljubljani
Poljanska cesta 7, prodaja na drobno v Šol. dnevoredu

priporoča p. n. občinstvu, se posebno gg. gostilničarjem svoje izborni
prekajeno in okusno prašičje meso. — Jako fine klobase,
izborna šunka in drugo vedno sveže, v stroko spadajoče blago
vsak dan na razpolago. — Pošilja se tudi po pošti.

Prva dolenska
tvornica lončenih peči
Iv. Appe v Kandiji
pri Novem mestu

priporoča sl. občinstvu in častiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lončenih peči in štedilnikov

za stanovališča, šole, župnišča, gostilne in večje
dvorane. Trpežnost peči proti vročini in nespremen-
ljivost barve odlikujeta izdelke te tvrdke pred vsa-
kimi drugimi.

Jamstvo zagotovljeno, postrežba
poštena, cene nizke.

Tvrdka

ČEŠNIK & MILAVEC

Špitalske ulice v Ljubljani Lingarjeve ulice

priporoča slavn. občinstvu

izvanredno lepo svojo zalogo

suknenega, modnega

manufakturnega blaga

po najnižji ceni.

12-4

!! Postrežba strogo solidna !!

Ustanovljeno leta 1852.

Milko Krapeš, urar
v Ljubljani,

Jurčičev trg št. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno
veliko svojo **zalogo furnitur.**

Glavno zastopstvo za Kranjsko **zaloge strun za**
nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

24-5

Cenik tiskovin

za vodstvo obrtnih zadrug.

Izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug.

Založila tiskarna **J. Blasnik** nasledniki v Ljubljani, Breg 12.
Obr. 1. **Učna pogodba** 10 kom. 20 v. Obr. 2. **Knjiga zadružnih**
dohodkov 10 kom. 60 v. Obr. 3. **Knjiga zadružnih stroškov**
10 kom. 60 v. Obr. 4. **Zapisnik pomočnikov** 10 kom. 60 v. Obr. 5.
Zapisnik zadružnih članov 10 kom. 60 v. Obr. 6. **Zadružnih**
vajencev 10 kom. 60 v. **Pobotnice**, blok à 100 listov 1 blok 80. v

Matko Malovič

mizar v Novem mestu

se priporoča slavnemu občinstvu v izvršitev poljubnih

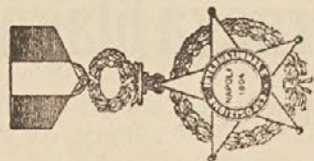
v mizarstvo stroko spadajočih del

katera izdeluje mehaničnim načinom v najraznovrstnejšem poljubnem slogu solidno in poceni.

Ivan Kregar

v Ljubljani, Poljanska cesta 15

izdeluje predmete iz bronca, poniklja, posreabri in pozlati stare stvari.

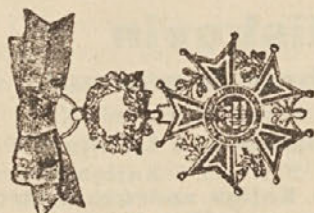
Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Hidravlične vidpe in sesalke

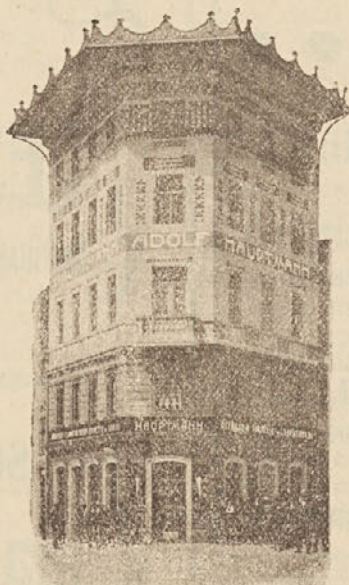
Josip Weibl

J. Spreitzerja nasl. Ljubljana, Slomškove ulice 4

priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v izdelovanje v to stroko spadajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvorih, obmerno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križje, stedišnike, strelotide, železna okna, železne stole itd. Specijaliteta: valjni zastori in solnčne plahte po najnovejšem sistemu s samodvigalnimi oporami brez vijakov

Prodaja na debelo in drobno!

Ceniki zastonj in franko!

Ceniki zastonj in franko!

Ustanovljeno leta 1852.

Priznana najboljše in najizdatnejše oljnate barve firnež,

edino le iz kranjskega lanenega olja, in

najfinejše lake angleške,

za vozove, kočije itd.

barve za umetnike, fine oljnate barve za študije

dr. Schönfelda;

akvarelne barve,

trde in tekoče;

tempera-barve

v tubah za umetnike in šolo,

pastelne barve, raznobarvne tinte, tuše in barve za obreze knjig, bronce, slikarsko platno in papir, paleta, škatlje za študije, čopiče za umetnike, slikarje, cerkvâ in sob, pleskarje in mizarje

najnovejše slikarske vzorce, prodaja in ima v zalogi:

Adolf Hauptmann

Prva tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Največja zaloga mavca (gips), karbolinena, kleja za mizarje, hišnih fasadnih barv za apno in najboljših čopičev za zidarje in vsako obrt.

Zahtevajte cenike!

L. MIKUSCH

tovarna dežnikov in solnčnikov v Ljubljani, Mestni trg šte. 15

priporoča svojo veliko zalogo

dežnikov in solnčnikov

priprostitih in elegantnejših. solidno, trpežno izdelanih

po najnižjih tovarniških cenah.

Prevleke in poprave izvršese dobro in poceni

Lepe priloznosti

naj ne zamudi, kdor hoče poceni kupiti

hišo v Črnomlju

na Glavnem trgu št. 18,

pripravno za vsako obrt in trgovino.

Ker je v bližnji bodočnosti zasigurana gradnja železnice skozi Črnomelj, je upoštevati, da se more sedaj kupiti po ceni. — Pojasnila daje

g. Davorin Francič v Novem mestu.

Krojač

Fran Jeločnik

Ljubljana, Trubarjeve nlice 2

priporoča slav. občinstvu svojo

krojaško obrt.

Naročena dela izvršujejo se točno in ceno.

Panorama-Kosmorama

v Ljubljani, Dvorni trg 3

pod „Narodno kavarno“

Stalna razstava odlikovanih izvornih slik na steklu. Vsak teden nova serija. Potovanje po vsem svetu. Jako zanimivo in poučljivo za odrasle in mladino. Znamenitost prve vrste za slehernega. Elektr. razsvetljava

Tovarna stolov**Franceta Švigeljna**

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfnejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovani cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.